

Complexnummer: 520140

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Oud Eigen Brood Bovenal

Aantal complexonderdelen

8

Monumentnummers van complexonderdelen

520141, 520142, 520143, 520144, 520145, 520146, 520147, 520148

Woonplaats

Leeuwarden

Gemeente

Leeuwarden

Provincie

Fryslân

Locatie van het hoofdobject

Oldegalileën 58, 8922 AG te Leeuwarden

Complexomschrijving

Inleiding

COMPLEX VAN 64 ARBEIDERSWONINGEN met bijbehorend POORTELEMENT, bestaand uit acht blokken van elk acht woningen: Oldegalileën 58 t/m 72 en 74 t/m 88, Eigen Brood Bovenal 34 t/m 48, 50 t/m 64, 66 t/m 80 en 82 t/m 96 en Hoeksterplein 1 t/m 15 en 17 t/m 31, in 1863, 1870 en enkele jaren later gebouwd in Ambachtelijk traditionele bouwstijl door een van de vroegste woningbouwverenigingen van het land en de eerste in Friesland.

Bij K.B. van 18 oktober 1858 werd het statuut goedgekeurd van de `Vereniging tot Aanbouwen en Verbetering van Arbeiderswoningen te Leeuwarden onder de zinspreuk: Eigen Brood Bovenal'. De vereniging stelde zich onder meer ten doel "het voeden van armoede te keer gaan en zelfstandigheid bij minvermogenden bewaren" door ze goedkoper te laten wonen. Buiten een uit te keren rente aan aandeelhouders zou winst gebruikt worden om bouwvallige of ongezonde verblijven aan te kopen en vervolgens te verbeteren of te slopen. De woningen van de vereniging waren niet voor ieder beschikbaar; ze dienden "om het maatschappelijk geluk der mingevoeden van de hervormde gemeente van Leeuwarden te bevorderen". Het bestuur bestond dan ook uit oud- of dienstdoende diakenen van deze gemeente.

Nadat de vereniging een ruim terrein van bijna twee hectare ten oosten van de straat Oldegalileën, een oude uitbuurt ten noordoosten van de stad, had gekocht, kon in 1862 de eerste serie van 24 woningen ontworpen worden door Jacob Izaäks Douma. Timmerman Herman Eldering werd het werk gegund voor een bedrag van f 16.542,=. De bouw vond plaats van februari tot juli 1863. In 1870 kwam

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een tweede reeks van 24 woningen gereed, opnieuw naar ontwerp van Douma. De derde reeks van 16 woningen kwam enkele jaren later tot stand en zijn vermoedelijk ook van dezelfde architect. De stichtingskosten bedroegen per woning ongeveer f 800,=. Deze 64 woningen vormen 'Oud Eigen Brood'.

In zijn Geneeskundige Plaatsbeschrijving schrijft stadsgeneesheer Philips Kooperberg in 1888 dat de groep huizen "bestaat uit 48 woningen van één verdieping, in drie rijen achter elkaar, waarvan de voorste twee ruggelings tegen elkander staan met eene steeg van 1 m tusschenbeide. Lieve tuintjes of bleekjes zijn voor iedere woning aangelegd en tusschen de tegenovergelegen rijen huizen is ruimte in overvloed. De huizen zelve zijn hoog uit den grond opgetrokken".

Veel later, in 1904, zijn door de vereniging en onder architectuur van W.C. de Groot oostelijk van de oude buurt nogmaals reeksen van in totaal 50 woningen gebouwd aan de wigvormige ruimte van het Hoeksterplein: 'Nieuw Eigen Brood', een complex waar de bescherming niet op van toepassing is, maar die historisch en ruimtelijk wel met de oude buurt samenhangt.

Na enkele verbouwingen, onder meer in 1935 toen slaapkamers in de kap werden aangebracht en dakkapellen op de voorschilden, zijn de woningen eind jaren-tachtig gerenoveerd. Daarbij zijn de oorspronkelijk dichte deuren vervangen door glaspaneeldeuren en de zesruitsvensters vervangen door grote, ongedeelde vensters met bovenlichten. Hoewel de oorspronkelijkheid van de architectuur door wijziging van genoemde details heeft geleden, is het complex desondanks vooral vanuit sociaal-historisch en stedenbouwkundig oogpunt monumentwaardig.

Omschrijving

EXTERIEUR: De 64 woningen, gegroepeerd in vier rijen van twee maal acht woningen zijn in een hoogst simpele Ambachtelijk traditionele bouwstijl gebouwd; de oudste in een rij van acht aan de weg Oldegalileën en twee op het oosten gerichte rijen van acht daarachter, de andere in een tweede rij van acht aan Oldegalileën en weer oostelijker een rij van twee maal acht en, opnieuw oostelijker, een vierde rij van twee maal acht woningen. De woninkjes meten 6 bij 6,3 meter. Elk huis is na een openbare stoep voorzien van een bleek of tuin van vijf meter diep, oorspronkelijk vooral door lattenhekjes afgegrensd en tegenwoordig in belangrijke mate door ligusterhagen. De reeksen huizen zijn niet rug-aan-rug aan elkaar gebouwd maar er liggen stegen van één meter breedte tussen, waardoor ze enigszins licht en lucht van beide zijden kunnen ontvangen. Per achttal kwam er een grote regenwaterbak en de 24 woningen kregen gezamenlijk ook nog een welput met pomp. Buiten de deur kwamen groepen privaten en wel afzonderlijk voor vrouwen en mannen. Deze extra voorzieningen zijn in later tijd in de woningen ondergebracht en de bijbouwsels zijn verdwenen.

De voorgevels zijn per woning een dubbel raamtravee en een al dan niet iets risalerend deurtravee breed. Boven een gepleisterde plint zijn de muren van roodbruine en bruine baksteen gemetseld. De rechtgesloten muuropeningen zijn gedekt door koppenlaagjes. Vernieuwde dubbele vensters met bovenlichten: kantel- en uitzetramen. De deuren zijn eveneens vernieuwd. Boven in de muur rozetankers. De bakgoten rusten op bescheiden geprofileerde klosjes. De woningrijen bezitten flauw hellende schildkappen met vernieuwde, zwart geglazuurde golfpannen. Op het dak staan in 1935 aangebrachte reeksen dakkapellen met afzaatkappen. Aan Oldegalileën staat tussen de twee oudste bouwblokken een eenvoudig POORTELEMENT op penanten, met natuurstenen lijstkapitelen en geprofileerde korfboog met sluitsteen. Naast de poort een in 1990 geplaatste gevelsteen met een afbeelding van een knipbrood en het opschrift 'Eigen Brood Bovenal', vervaardigd door Hans 't Mannetje; in achterliggende steeg twee bronzen platen met opschriften betreffende de stichting en restauratie.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

INTERIEUR: Oorspronkelijk kregen de kleine woningen een indeling van een kamer van 5,6 bij 4,4 meter, inclusief twee bedsteden en een kast, een flink portaal en een werkplaats van 1,8 bij 2,1 meter die als keuken kon worden benut. Daar is een vaste trap naar de zolder. Onder de trap zat een kast en daaronder een keldertje dat toegankelijk was via de erachter gelegen berg- of wasplaats. Philips Kooperberg merkte in 1888 op dat de zolders gewoonlijk zijn vertimmerd tot slaapgelegenheden of vertrekjes voor huisarbeid: "De daken zijn niet beschoten en te vlak, zoodat de zolders niet vrij van vochtigheid zijn". Het inwendige van deze arbeiderswoningen is herhaaldelijk verbouwd en vanaf de jaren-dertig aangepast aan het eigentijdse wooncomfort. De interieurs vallen derhalve buiten de bescherming.

WAARDERING

Het complex van 64 arbeiderswoningen met bijbehorende poort is sociaal-historisch, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig van algemeen belang

- vanwege de eerste plaats die de buurt inneemt in de lokale en regionale (en een zeer vroege plaats in de landelijke) geschiedenis van de georganiseerde volkhuysvesting;
- vanwege de uitwendig door renovatie enigszins verstoorde, maar niettemin evenwichtige en ingetogen Ambachtelijk traditionele bouwstijl;
- vanwege de kenmerkende stedenbouwkundige lay-out in strenge stroken die heeft geleid tot een helder complex in een thans enigszins rafelige omgeving.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 520141

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	06 november 2001
Kadaster deel/nr	82795/146

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Leeuwarden		Leeuwarden		Fryslân			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Oldegalileën	58			8922 AG	Leeuwarden		
Oldegalileën	60			8922 AG	Leeuwarden		
Oldegalileën	62			8922 AG	Leeuwarden		
Oldegalileën	64			8922 AG	Leeuwarden		
Oldegalileën	66			8922 AG	Leeuwarden		
Oldegalileën	68			8922 AG	Leeuwarden		
Oldegalileën	70			8922 AG	Leeuwarden		
Oldegalileën	72			8922 AG	Leeuwarden		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Leeuwarden	F				7342		

Omschrijving**

Inleiding

Blok van acht ARBEIDERSWONINGEN, Oldegalileën 58-72, deel uitmakend van een complex van 64 arbeiderswoningen van 'Oud Eigen Brood Bovenal', bestaand uit acht blokken van elk acht woningen. Dit blok is in 1863 gebouwd in Ambachtelijk traditionele bouwstijl naar ontwerp van architect Jacob Izaäks Douma voor een van de vroegste woningbouwverenigingen van het land en de eerste in Friesland.

Omschrijving

EXTERIEUR: De acht woningen, gegroepeerd in een blok, zijn in een hoogst simpele Ambachtelijk traditionele bouwstijl gebouwd. Het blok behoort tot de oudste bouwstroom en is gelegen aan de weg Oldegalileën. De woninkjes meten 6 bij 6,3 meter. Elk huis is na een openbare stoep voorzien van een bleek of tuin van vijf meter diep, oorspronkelijk vooral door lattenhekjes afgegrensd en tegenwoordig in belangrijke mate door ligusterhagen. Het blok is niet rug-aan-rug met het achtergelegen blok verbonden, maar er ligt

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een steeg van één meter breedte tussen, waardoor de woningen enigszins licht en lucht van beide zijden kunnen ontvangen. Per achttal kwam er een grote regenwaterbak en per 24 woningen werden ze gezamenlijk ook nog van een welpot met pomp voorzien. Buiten de deur kwamen groepen privaten en wel afzonderlijk voor vrouwen en mannen. Deze extra voorzieningen zijn in later tijd in de woningen ondergebracht en de bijbouwsels zijn verdwenen.

De voorgevels zijn per woning een dubbel raamtravee en een iets risalerend deurtravee breed. Boven een gepleisterde plint zijn de muren van roodbruine en bruine baksteen gemetseld. De rechtgesloten muuropeningen zijn gedekt door koppenlaagjes. Bij de laatste renovatie verloren de vernieuwde dubbele vensters hun roeden en werden de bovenlichten van kantel- of uitzetramen voorzien. De oorspronkelijk dichte deuren zijn toen vervangen door glaspaneeldeuren. Boven in de muur zitten rozetankers. De bakgoten rusten op bescheiden geprofileerde klosjes. De woningrijen bezitten flauw hellende schildkappen met vernieuwde, zwart geglazuurde golfpannen. Op het dak staan in 1935 aangebrachte reeksen dakkapellen met afzaatkappen. Aan Oldegalileën staat tussen dit en het woningblok Oldegalileën 74-88 een eenvoudig poortelement op penanten, met natuurstenen lijstkapitelen en geprofileerde korfboog met sluitsteen. De bleekjes aan de voorzijde, ooit afgegrensd door lattenhekjes en thans merendeels door ligusterhagen, zijn als individuele tuinen ingericht.

INTERIEUR: Oorspronkelijk kregen de kleine woningen een indeling van een kamer van 5,6 bij 4,4 meter, inclusief twee bedsteden en een kast, een flink portaal en een werkplaats van 1,8 bij 2,1 meter die als keuken kon worden benut. Daar is een vaste trap naar de zolder. Onder de trap zat een kast en daaronder een keldertje dat toegankelijk was via de erachter gelegen berg- of wasplaats. Philips Kooperberg merkte in 1888 op dat de zolders gewoonlijk zijn vertimmerd tot slaapgelegenheden of vertrekjes voor huisarbeid: "De daken zijn niet beschoten en te vlak, zoodat de zolders niet vrij van vochtigheid zijn". Het inwendige van deze arbeiderswoningen is herhaaldelijk verbouwd en vanaf de jaren-dertig aangepast aan het eigentijdse wooncomfort. De interieurs vallen derhalve buiten de bescherming.

WAARDERING

Het blok van acht ARBEIDERSWONINGEN, Oldegalileën 58-72, deel uitmakend van het het complex van 64 arbeiderswoningen van 'Oud Eigen Brood Bovenal is sociaal-historisch, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig van algemeen belang

- vanwege de eerste plaats die het blok als onderdeel van het complex inneemt in de lokale en regionale (en een zeer vroege plaats in de landelijke) geschiedenis van de georganiseerde volkhuisvesting;
- vanwege de uitwendig door renovatie enigszins verstoorde, maar niettemin evenwichtige en ingetogen Ambachtelijk traditionele bouwstijl;
- vanwege de kenmerkende stedenbouwkundige lay-out in strenge stroken die heeft geleid tot een helder complex in een thans enigszins rafelige omgeving.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 520142

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	06 november 2001
Kadaster deel/nr	82795/153

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Leeuwarden		Leeuwarden		Fryslân			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Oldegalileën	74			8922 AG	Leeuwarden		
Oldegalileën	76			8922 AG	Leeuwarden		
Oldegalileën	78			8922 AG	Leeuwarden		
Oldegalileën	80			8922 AG	Leeuwarden		
Oldegalileën	82			8922 AG	Leeuwarden		
Oldegalileën	84			8922 AG	Leeuwarden		
Oldegalileën	86			8922 AG	Leeuwarden		
Oldegalileën	88			8922 AG	Leeuwarden		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Leeuwarden	F				7342		

Omschrijving**

Inleiding

Blok van acht ARBEIDERSWONINGEN, Oldegalileën 74-88, deel uitmakend van een complex van 64 arbeiderswoningen van 'Oud Eigen Brood Bovenal', bestaand uit acht blokken van elk acht woningen. Dit blok is in 1870 gebouwd in Ambachtelijk traditionele bouwstijl naar ontwerp van architect Jacob Izaäks Douma voor een van de vroegste woningbouwverenigingen van het land en de eerste in Friesland.

Omschrijving

EXTERIEUR: De acht woningen, gegroepeerd in een blok, zijn in een hoogst simpele Ambachtelijk traditionele bouwstijl gebouwd. Het blok behoort tot de tweede bouwstroom en is gelegen aan de weg Oldegalileën. De woninkjes meten 6 bij 6,3 meter. Elk huis is na een openbare stoep voorzien van een bleek of tuin van vijf meter diep, oorspronkelijk vooral door lattenhekjes afgegrensd en tegenwoordig in belangrijke mate door ligusterhagen. Het blok is niet rug-aan-rug met het achtergelegen blok verbonden, maar er ligt

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een steeg van één meter breedte tussen, waardoor de woningen enigszins licht en lucht van beide zijden kunnen ontvangen. Per achttal kwam er een grote regenwaterbak en per 24 woningen werden ze gezamenlijk ook nog van een welpot met pomp voorzien. Buiten de deur kwamen groepen privaten en wel afzonderlijk voor vrouwen en mannen. Deze extra voorzieningen zijn in later tijd in de woningen ondergebracht en de bijbouwsels zijn verdwenen.

De voorgevels zijn per woning een dubbel raamtravee en een iets risalerend deurtravee breed. Boven een gepleisterde plint zijn de muren van roodbruine en bruine baksteen gemetseld. De rechtgesloten muuropeningen zijn gedekt door koppenlaagjes. Bij de laatste renovatie verloren de vernieuwde dubbele vensters hun roeden en werden de bovenlichten van kantel- of uitzetramen voorzien. De oorspronkelijk dichte deuren zijn toen vervangen door glaspaneeldeuren. Boven in de muur zitten rozetankers. De bakgoten rusten op bescheiden geprofileerde klosjes. De woningrijen bezitten flauw hellende schildkappen met vernieuwde, zwart geglazuurde golfpannen. Op het dak staan in 1935 aangebrachte reeksen dakkapellen met afzaatkappen. Aan Oldegalileën staat tussen dit en het woningblok Oldegalileën 58-72 een eenvoudig poortelement op penanten, met natuurstenen lijstkapitelen en geprofileerde korfboog met sluitsteen. Naast de poort in de woning nummer 74 een in 1990 geplaatste gevelsteen met een afbeelding van een knipbrood en het opschrift 'Eigen Brood Bovenal', vervaardigd door Hans 't Manneltje; in achterliggende steeg twee bronzen platen met opschriften betreffende de stichting en restauratie. De bleekjes aan de voorzijde, ooit afgegrensd door lattenhekjes en thans merendeels door ligusterhagen, zijn als individuele tuinen ingericht.

INTERIEUR: Oorspronkelijk kregen de kleine woningen een indeling van een kamer van 5,6 bij 4,4 meter, inclusief twee bedsteden en een kast, een flink portaal en een werkplaats van 1,8 bij 2,1 meter die als keuken kon worden benut. Daar is een vaste trap naar de zolder. Onder de trap zat een kast en daaronder een keldertje dat toegankelijk was via de erachter gelegen berg- of wasplaats. Philips Kooperberg merkte in 1888 op dat de zolders gewoonlijk zijn vertimmerd tot slaapgelegenheden of vertrekjes voor huisarbeid: "De daken zijn niet beschoten en te vlak, zoodat de zolders niet vrij van vochtigheid zijn". Het inwendige van deze arbeiderswoningen is herhaaldelijk verbouwd en vanaf de jaren-dertig aangepast aan het eigentijdse wooncomfort. De interieurs vallen derhalve buiten de bescherming.

WAARDERING

Het blok van acht ARBEIDERSWONINGEN, Oldegalileën 74-88, deel uitmakend van het complex van 64 arbeiderswoningen van 'Oud Eigen Brood Bovenal' is sociaal-historisch, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig van algemeen belang

- vanwege de eerste plaats die het blok als onderdeel van het complex inneemt in de lokale en regionale (en een zeer vroege plaats in de landelijke) geschiedenis van de georganiseerde volkhuysvesting;
- vanwege de uitwendig door renovatie enigszins verstoorde, maar niettemin evenwichtige en ingetogen Ambachtelijk traditionele bouwstijl;
- vanwege de kenmerkende stedenbouwkundige lay-out in strenge stroken die heeft geleid tot een helder complex in een thans enigszins rafelige omgeving.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 520143

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	06 november 2001
Kadaster deel/nr	82795/159

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Leeuwarden	Leeuwarden	Fryslân					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Eigen Brood Bovenal	34			8922 AZ	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	36			8922 AZ	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	38			8922 AZ	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	40			8922 AZ	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	42			8922 AZ	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	44			8922 AZ	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	46			8922 AZ	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	48			8922 AZ	Leeuwarden		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Leeuwarden	F				3952		

Omschrijving**

Inleiding

Blok van acht ARBEIDERSWONINGEN, Eigen Brood Bovenal 34-48, deel uitmakend van een complex van 64 arbeiderswoningen van 'Oud Eigen Brood Bovenal', bestaand uit acht blokken van elk acht woningen. Dit blok is in 1863 gebouwd in Ambachtelijk traditionele bouwstijl naar ontwerp van architect Jacob Izaäks Douma voor een van de vroegste woningbouwverenigingen van het land en de eerste in Friesland.

Omschrijving

EXTERIEUR: De acht woningen, gegroepeerd in een blok, zijn in een hoogst simpele Ambachtelijk traditionele bouwstijl gebouwd. Het blok behoort tot de oudste bouwstroom en is gelegen aan het tussenstraatje Eigen Brood Bovenal. De woninkjes meten 6 bij 6,3 meter. Elk huis is voorzien van een bleek of tuin van vijf meter diep, oorspronkelijk vooral door lattenhekjes afgegrensd en tegenwoordig in belangrijke mate door ligusterhagen. Het blok is niet rug-aan-rug met het achtergelegen blok verbonden, maar er ligt

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een steeg van één meter breedte tussen, waardoor de woningen enigszins licht en lucht van beide zijden kunnen ontvangen. Per achttal kwam er een grote regenwaterbak en per 24 woningen werden ze gezamenlijk ook nog van een welput met pomp voorzien. Buiten de deur kwamen groepen privaten en wel afzonderlijk voor vrouwen en mannen. Deze extra voorzieningen zijn in later tijd in de woningen ondergebracht en de bijbouwsels zijn verdwenen.

De voorgevels zijn per woning een dubbel raamtravee en een iets risalerend deurtravee breed. Boven een gepleisterde plint zijn de muren van roodbruine en bruine baksteen gemetseld. De rechtgesloten muuropeningen zijn gedekt door koppenlaagjes. Bij de laatste renovatie verloren de vernieuwde dubbele vensters hun roeden en werden de bovenlichten van kantel- of uitzetramen voorzien. De oorspronkelijk dichte deuren zijn toen vervangen door glaspaneeldeuren. Boven in de muur zitten rozetankers. De bakgoten rusten op bescheiden geprofileerde klosjes. De woningrijen bezitten flauw hellende schildkappen met vernieuwde, zwart geglazuurde golfpannen. Op het dak staan in 1935 aangebrachte reeksen dakkapellen met afzaatkappen. De bleekjes aan de voorzijde, ooit afgegrensd door lattenhekjes en thans merendeels door ligusterhagen, zijn als individuele tuinen ingericht.

INTERIEUR: Oorspronkelijk kregen de kleine woningen een indeling van een kamer van 5,6 bij 4,4 meter, inclusief twee bedsteden en een kast, een flink portaal en een werkplaats van 1,8 bij 2,1 meter die als keuken kon worden benut. Daar is een vaste trap naar de zolder. Onder de trap zat een kast en daaronder een keldertje dat toegankelijk was via de erachter gelegen berg- of wasplaats. Philips Kooperberg merkte in 1888 op dat de zolders gewoonlijk zijn vertimmerd tot slaapgelegenheden of vertrekjes voor huisarbeid: "De daken zijn niet beschoten en te vlak, zoodat de zolders niet vrij van vochtigheid zijn". Het inwendige van deze arbeiderswoningen is herhaaldelijk verbouwd en vanaf de jaren-dertig aangepast aan het eigentijdse wooncomfort. De interieurs vallen derhalve buiten de bescherming.

WAARDERING

Het blok van acht ARBEIDERSWONINGEN, Eigen Brood Bovenal 34-48, deel uitmakend van het het complex van 64 arbeiderswoningen van `Oud Eigen Brood Bovenal is sociaal-historisch, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig van algemeen belang

- vanwege de eerste plaats die het blok als onderdeel van het complex inneemt in de lokale en regionale (en een zeer vroege plaats in de landelijke) geschiedenis van de georganiseerde volkhuisvesting;
- vanwege de uitwendig door renovatie enigszins verstoorde, maar niettemin evenwichtige en ingetogen Ambachtelijk traditionele bouwstijl;
- vanwege de kenmerkende stedenbouwkundige lay-out in strenge stroken die heeft geleid tot een helder complex in een thans enigszins rafelige omgeving.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

Monumentnummer*: 520144

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	06 november 2001
Kadaster deel/nr	82795/169

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Leeuwarden	Leeuwarden	Fryslân					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Eigen Brood Bovenal	50			8922 AZ	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	52			8922 AZ	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	54			8922 AZ	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	56			8922 AZ	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	58			8922 AZ	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	60			8922 AZ	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	62			8922 AZ	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	64			8922 AZ	Leeuwarden		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Leeuwarden	F				3950		

Omschrijving**

Inleiding

Blok van acht ARBEIDERSWONINGEN, Eigen Brood Bovenal 50-64, deel uitmakend van een complex van 64 arbeiderswoningen van 'Oud Eigen Brood Bovenal', bestaand uit acht blokken van elk acht woningen. Dit blok is in 1863 gebouwd in Ambachtelijk traditionele bouwstijl naar ontwerp van architect Jacob Izaäks Douma voor een van de vroegste woningbouwverenigingen van het land en de eerste in Friesland.

Omschrijving

EXTERIEUR: De acht woningen, gegroepeerd in een blok, zijn in een hoogst simpele Ambachtelijk traditionele bouwstijl gebouwd. Het blok behoort tot de oudste bouwstroom en is gelegen aan het tussenstraatje Eigen Brood Bovenal. De woninkjes meten 6 bij 6,3 meter. Elk huis is voorzien van een bleek of tuin van vijf meter diep, oorspronkelijk vooral door lattenhekjes afgegrensd en tegenwoordig in belangrijke mate door ligusterhagen. Het blok is niet rug-aan-rug met het achtergelegen blok verbonden, maar er ligt

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een steeg van één meter breedte tussen, waardoor de woningen enigszins licht en lucht van beide zijden kunnen ontvangen. Per achttal kwam er een grote regenwaterbak en per 24 woningen werden ze gezamenlijk ook nog van een welput met pomp voorzien. Buiten de deur kwamen groepen privaten en wel afzonderlijk voor vrouwen en mannen. Deze extra voorzieningen zijn in later tijd in de woningen ondergebracht en de bijbouwsels zijn verdwenen.

De voorgevels zijn per woning een dubbel raamtravee en een iets risalerend deurtravee breed. Boven een gepleisterde plint zijn de muren van roodbruine en bruine baksteen gemetseld. De rechtgesloten muuropeningen zijn gedekt door koppenlaagjes. Bij de laatste renovatie verloren de vernieuwde dubbele vensters hun roeden en werden de bovenlichten van kantel- of uitzetramen voorzien. De oorspronkelijk dichte deuren zijn toen vervangen door glaspaneeldeuren. Boven in de muur zitten rozetankers. De bakgoten rusten op bescheiden geprofileerde klosjes. De woningrijen bezitten flauw hellende schildkappen met vernieuwde, zwart geglazuurde golfpannen. Op het dak staan in 1935 aangebrachte reeksen dakkapellen met afzaatkappen. De bleekjes aan de voorzijde, ooit afgegrensd door lattenhekjes en thans merendeels door ligusterhagen, zijn als individuele tuinen ingericht.

INTERIEUR: Oorspronkelijk kregen de kleine woningen een indeling van een kamer van 5,6 bij 4,4 meter, inclusief twee bedsteden en een kast, een flink portaal en een werkplaats van 1,8 bij 2,1 meter die als keuken kon worden benut. Daar is een vaste trap naar de zolder. Onder de trap zat een kast en daaronder een keldertje dat toegankelijk was via de erachter gelegen berg- of wasplaats. Philips Kooperberg merkte in 1888 op dat de zolders gewoonlijk zijn vertimmerd tot slaapgelegenheden of vertrekjes voor huisarbeid: "De daken zijn niet beschoten en te vlak, zoodat de zolders niet vrij van vochtigheid zijn". Het inwendige van deze arbeiderswoningen is herhaaldelijk verbouwd en vanaf de jaren-dertig aangepast aan het eigentijdse wooncomfort. De interieurs vallen derhalve buiten de bescherming.

WAARDERING

Het blok van acht ARBEIDERSWONINGEN, Eigen Brood Bovenal 50-64, deel uitmakend van het het complex van 64 arbeiderswoningen van `Oud Eigen Brood Bovenal is sociaal-historisch, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig van algemeen belang

- vanwege de eerste plaats die het blok als onderdeel van het complex inneemt in de lokale en regionale (en een zeer vroege plaats in de landelijke) geschiedenis van de georganiseerde volkhuisvesting;
- vanwege de uitwendig door renovatie enigszins verstoorde, maar niettemin evenwichtige en ingetogen Ambachtelijk traditionele bouwstijl;
- vanwege de kenmerkende stedenbouwkundige lay-out in strenge stroken die heeft geleid tot een helder complex in een thans enigszins rafelige omgeving.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

Monumentnummer*: 520145

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	06 november 2001
Kadaster deel/nr	82795/176

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Leeuwarden	Leeuwarden	Fryslân					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Eigen Brood Bovenal	66			8922 BA	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	68			8922 BA	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	70			8922 BA	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	72			8922 BA	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	74			8922 BA	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	76			8922 BA	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	78			8922 BA	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	80			8922 BA	Leeuwarden		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Leeuwarden	F				7002		

Omschrijving**

Inleiding

Blok van acht ARBEIDERSWONINGEN, Eigen Brood Bovenal 66-80, deel uitmakend van een complex van 64 arbeiderswoningen van 'Oud Eigen Brood Bovenal', bestaand uit acht blokken van elk acht woningen. Dit blok is in 1870 gebouwd in Ambachtelijk traditionele bouwstijl naar ontwerp van architect Jacob Izaäks Douma voor een van de vroegste woningbouwverenigingen van het land en de eerste in Friesland.

Omschrijving

EXTERIEUR: De acht woningen, gegroepeerd in een blok, zijn in een hoogst simpele Ambachtelijk traditionele bouwstijl gebouwd. Het blok behoort tot de tweede bouwstroom en is gelegen aan het tussenstraatje Eigen Brood Bovenal. De woninkjes meten 6 bij 6,3 meter. Elk huis is voorzien van een bleek of tuin van vijf meter diep, oorspronkelijk vooral door lattenhekjes afgegrensd en tegenwoordig in belangrijke mate door ligusterhagen. Het blok is niet rug-aan-rug met het achtergelegen blok verbonden, maar er ligt

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een steeg van één meter breedte tussen, waardoor de woningen enigszins licht en lucht van beide zijden kunnen ontvangen. Per achttal kwam er een grote regenwaterbak en per 24 woningen werden ze gezamenlijk ook nog van een welpot met pomp voorzien. Buiten de deur kwamen groepen privaten en wel afzonderlijk voor vrouwen en mannen. Deze extra voorzieningen zijn in later tijd in de woningen ondergebracht en de bijbouwsels zijn verdwenen.

De voorgevels zijn per woning een dubbel raamtravee en een niet risalerend deurtravee breed. Boven een gepleisterde plint zijn de muren van roodbruine en bruine baksteen gemetseld. De rechtgesloten muuropeningen zijn gedekt door koppenlaagjes. Bij de laatste renovatie verloren de vernieuwde dubbele vensters hun roeden en werden de bovenlichten van kantel- of uitzetramen voorzien. De oorspronkelijk dichte deuren zijn toen vervangen door glaspaneeldeuren. Boven in de muur zitten rozetankers. De bakgoten rusten op bescheiden geprofileerde klosjes. De woningrijen bezitten flauw hellende schildkappen met vernieuwde, zwart geglazuurde golfpannen. Op het dak staan in 1935 aangebrachte reeksen dakkapellen met afzaatkappen. De bleekjes aan de voorzijde, ooit afgegrensd door lattenhekjes en thans merendeels door ligusterhagen, zijn als individuele tuinen ingericht.

INTERIEUR: Oorspronkelijk kregen de kleine woningen een indeling van een kamer van 5,6 bij 4,4 meter, inclusief twee bedsteden en een kast, een flink portaal en een werkplaats van 1,8 bij 2,1 meter die als keuken kon worden benut. Daar is een vaste trap naar de zolder. Onder de trap zat een kast en daaronder een keldertje dat toegankelijk was via de erachter gelegen berg- of wasplaats. Philips Kooperberg merkte in 1888 op dat de zolders gewoonlijk zijn vertimmerd tot slaapgelegenheden of vertrekjes voor huisarbeid: "De daken zijn niet beschoten en te vlak, zoodat de zolders niet vrij van vochtigheid zijn". Het inwendige van deze arbeiderswoningen is herhaaldelijk verbouwd en vanaf de jaren-dertig aangepast aan het eigentijdse wooncomfort. De interieurs vallen derhalve buiten de bescherming.

WAARDERING

Het blok van acht ARBEIDERSWONINGEN, Eigen Brood Bovenal 66-80, deel uitmakend van het complex van 64 arbeiderswoningen van 'Oud Eigen Brood Bovenal is sociaal-historisch, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig van algemeen belang

- vanwege de eerste plaats die het blok als onderdeel van het complex inneemt in de lokale en regionale (en een zeer vroege plaats in de landelijke) geschiedenis van de georganiseerde volkhuisvesting;
- vanwege de uitwendig door renovatie enigszins verstoorde, maar niettemin evenwichtige en ingetogen Ambachtelijk traditionele bouwstijl;
- vanwege de kenmerkende stedenbouwkundige lay-out in strenge stroken die heeft geleid tot een helder complex in een thans enigszins rafelige omgeving.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

Monumentnummer*: 520146

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	06 november 2001
Kadaster deel/nr	82796/36

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Leeuwarden	Leeuwarden	Fryslân					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Eigen Brood Bovenal	82			8922 BA	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	84			8922 BA	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	86			8922 BA	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	88			8922 BA	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	90			8922 BA	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	92			8922 BA	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	94			8922 BA	Leeuwarden		
Eigen Brood Bovenal	96			8922 BA	Leeuwarden		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Leeuwarden	F				7001		

Omschrijving**

Inleiding

Blok van acht ARBEIDERSWONINGEN, Eigen Brood Bovenal 82-96, deel uitmakend van een complex van 64 arbeiderswoningen van 'Oud Eigen Brood Bovenal', bestaand uit acht blokken van elk acht woningen. Dit blok is in 1870 gebouwd in Ambachtelijk traditionele bouwstijl naar ontwerp van architect Jacob Izaäks Douma voor een van de vroegste woningbouwverenigingen van het land en de eerste in Friesland.

Omschrijving

EXTERIEUR: De acht woningen, gegroepeerd in een blok, zijn in een hoogst simpele Ambachtelijk traditionele bouwstijl gebouwd. Het blok behoort tot de tweede bouwstroom en is gelegen aan het tussenstraatje Eigen Brood Bovenal. De woninkjes meten 6 bij 6,3 meter. Elk huis is voorzien van een bleek of tuin van vijf meter diep, oorspronkelijk vooral door lattenhekjes afgegrensd en tegenwoordig in belangrijke mate door ligusterhagen. Het blok is niet rug-aan-rug met het achtergelegen blok verbonden, maar er ligt

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een steeg van één meter breedte tussen, waardoor de woningen enigszins licht en lucht van beide zijden kunnen ontvangen. Per achttal kwam er een grote regenwaterbak en per 24 woningen werden ze gezamenlijk ook nog van een welpot met pomp voorzien. Buiten de deur kwamen groepen privaten en wel afzonderlijk voor vrouwen en mannen. Deze extra voorzieningen zijn in later tijd in de woningen ondergebracht en de bijbouwsels zijn verdwenen.

De voorgevels zijn per woning een dubbel raamtravee en een iets risalerend deurtravee breed. Boven een gepleisterde plint zijn de muren van roodbruine en bruine baksteen gemetseld. De rechtgesloten muuropeningen zijn gedekt door koppenlaagjes. Bij de laatste renovatie verloren de vernieuwde dubbele vensters hun roeden en werden de bovenlichten van kantel- of uitzetramen voorzien. De oorspronkelijk dichte deuren zijn toen vervangen door glaspaneeldeuren. Boven in de muur zitten rozetankers. De bakgoten rusten op bescheiden geprofileerde klosjes. De woningrijen bezitten flauw hellende schildkappen met vernieuwde, zwart geglazuurde golfpannen. Op het dak staan in 1935 aangebrachte reeksen dakkapellen met afzaatkappen. De bleekjes aan de voorzijde, ooit afgegrensd door lattenhekjes en thans merendeels door ligusterhagen, zijn als individuele tuinen ingericht.

INTERIEUR: Oorspronkelijk kregen de kleine woningen een indeling van een kamer van 5,6 bij 4,4 meter, inclusief twee bedsteden en een kast, een flink portaal en een werkplaats van 1,8 bij 2,1 meter die als keuken kon worden benut. Daar is een vaste trap naar de zolder. Onder de trap zat een kast en daaronder een keldertje dat toegankelijk was via de erachter gelegen berg- of wasplaats. Philips Kooperberg merkte in 1888 op dat de zolders gewoonlijk zijn vertimmerd tot slaapgelegenheden of vertrekjes voor huisarbeid: "De daken zijn niet beschoten en te vlak, zoodat de zolders niet vrij van vochtigheid zijn". Het inwendige van deze arbeiderswoningen is herhaaldelijk verbouwd en vanaf de jaren-dertig aangepast aan het eigentijdse wooncomfort. De interieurs vallen derhalve buiten de bescherming.

WAARDERING

Het blok van acht ARBEIDERSWONINGEN, Eigen Brood Bovenal 82-96, deel uitmakend van het complex van 64 arbeiderswoningen van `Oud Eigen Brood Bovenal is sociaal-historisch, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig van algemeen belang

- vanwege de eerste plaats die het blok als onderdeel van het complex inneemt in de lokale en regionale (en een zeer vroege plaats in de landelijke) geschiedenis van de georganiseerde volkhuisvesting;
- vanwege de uitwendig door renovatie enigszins verstoorde, maar niettemin evenwichtige en ingetogen Ambachtelijk traditionele bouwstijl;
- vanwege de kenmerkende stedenbouwkundige lay-out in strenge stroken die heeft geleid tot een helder complex in een thans enigszins rafelige omgeving.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

Monumentnummer*: 520147

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	06 november 2001
Kadaster deel/nr	82796/44

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Leeuwarden		Leeuwarden		Fryslân			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Hoeksterplein	1			8922 BB	Leeuwarden		
Hoeksterplein	3			8922 BB	Leeuwarden		
Hoeksterplein	5			8922 BB	Leeuwarden		
Hoeksterplein	7			8922 BB	Leeuwarden		
Hoeksterplein	9			8922 BB	Leeuwarden		
Hoeksterplein	11			8922 BB	Leeuwarden		
Hoeksterplein	13			8922 BB	Leeuwarden		
Hoeksterplein	15			8922 BB	Leeuwarden		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Leeuwarden	F				7002		

Omschrijving**

Inleiding

Blok van acht ARBEIDERSWONINGEN, Hoeksterplein 1-15, deel uitmakend van een complex van 64 arbeiderswoningen van 'Oud Eigen Brood Bovenal', bestaand uit acht blokken van elk acht woningen. Dit blok is enige jaren na 1870 gebouwd in Ambachtelijk traditionele bouwstijl, vermoedelijk naar ontwerp van architect Jacob Izaäks Douma voor een van de vroegste woningbouwverenigingen van het land en de eerste in Friesland.

Omschrijving

EXTERIEUR: De acht woningen, gegroepeerd in een blok, zijn in een hoogst simpele Ambachtelijk traditionele bouwstijl gebouwd. Het blok behoort tot de derde bouwstroom en is gelegen aan het wigvormige, geplantsoeneerde Hoeksterplein. De woninkjes meten 6 bij 6,3 meter. Elk huis is voorzien van een bleek of tuin van vijf meter diep, oorspronkelijk vooral door lattenhekjes afgegrensd en tegenwoordig in belangrijke mate door ligusterhagen. Het blok is niet rug-aan-rug met het achtergelegen blok verbonden, maar er ligt

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een steeg van één meter breedte tussen, waardoor de woningen enigszins licht en lucht van beide zijden kunnen ontvangen. Per achtstal kwam er een grote regenwaterbak en per 24 woningen werden ze gezamenlijk ook nog van een welpot met pomp voorzien. Buiten de deur kwamen groepen privaten en wel afzonderlijk voor vrouwen en mannen. Deze extra voorzieningen zijn in later tijd in de woningen ondergebracht en de bijbouwsels zijn verdwenen.

De voorgevels zijn per woning een dubbel raamtravee en een niet risalerend deurtravee breed. Boven een gepleisterde plint zijn de muren van roodbruine en bruine baksteen gemetseld. De rechtgesloten muuropeningen zijn gedekt door koppenlaagjes. Bij de laatste renovatie verloren de vernieuwde dubbele vensters hun roeden en werden de bovenlichten van kantel- of uitzetramen voorzien. De oorspronkelijk dichte deuren zijn toen vervangen door glaspaneeldeuren. Boven in de muur zitten rozetankers. De bakgoten rusten op bescheiden geprofileerde klosjes. De woningrijen bezitten flauw hellende schildkappen met vernieuwde, zwart geglazuurde golfpannen. Op het dak staan in 1935 aangebrachte reeksen dakkapellen met afzaatkappen. De bleekjes aan de voorzijde, ooit afgegrensd door lattenhekjes en thans merendeels door ligusterhagen, zijn als individuele tuinen ingericht.

INTERIEUR: Oorspronkelijk kregen de kleine woningen een indeling van een kamer van 5,6 bij 4,4 meter, inclusief twee bedsteden en een kast, een flink portaal en een werkplaats van 1,8 bij 2,1 meter die als keuken kon worden benut. Daar is een vaste trap naar de zolder. Onder de trap zat een kast en daaronder een keldertje dat toegankelijk was via de erachter gelegen berg- of wasplaats. Philips Kooperberg merkte in 1888 op dat de zolders gewoonlijk zijn vertimmerd tot slaapgelegenheden of vertrekjes voor huisarbeid: "De daken zijn niet beschoten en te vlak, zoodat de zolders niet vrij van vochtigheid zijn". Het inwendige van deze arbeiderswoningen is herhaaldelijk verbouwd en vanaf de jaren-dertig aangepast aan het eigentijdse wooncomfort. De interieurs vallen derhalve buiten de bescherming.

WAARDERING

Het blok van acht ARBEIDERSWONINGEN, Hoeksterplein 1-15, deel uitmakend van het complex van 64 arbeiderswoningen van 'Oud Eigen Brood Bovenal is sociaal-historisch, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig van algemeen belang

- vanwege de eerste plaats die het blok als onderdeel van het complex inneemt in de lokale en regionale (en een zeer vroege plaats in de landelijke) geschiedenis van de georganiseerde volkhuisvesting;
- vanwege de uitwendig door renovatie enigszins verstoorde, maar niettemin evenwichtige en ingetogen Ambachtelijk traditionele bouwstijl;
- vanwege de kenmerkende stedenbouwkundige lay-out in strenge stroken die heeft geleid tot een helder complex in een thans enigszins rafelige omgeving.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 520148

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	06 november 2001
Kadaster deel/nr	82796/52

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Leeuwarden		Leeuwarden		Fryslân			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Hoeksterplein	17			8922 BB	Leeuwarden		
Hoeksterplein	19			8922 BB	Leeuwarden		
Hoeksterplein	21			8922 BB	Leeuwarden		
Hoeksterplein	23			8922 BB	Leeuwarden		
Hoeksterplein	25			8922 BB	Leeuwarden		
Hoeksterplein	27			8922 BB	Leeuwarden		
Hoeksterplein	29			8922 BB	Leeuwarden		
Hoeksterplein	31			8922 BB	Leeuwarden		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Leeuwarden	F				7001		

Omschrijving**

Inleiding

Blok van acht ARBEIDERSWONINGEN, Hoeksterplein 17-31, deel uitmakend van een complex van 64 arbeiderswoningen van 'Oud Eigen Brood Bovenal', bestaand uit acht blokken van elk acht woningen. Dit blok is enige jaren na 1870 gebouwd in Ambachtelijk traditionele bouwstijl, vermoedelijk naar ontwerp van architect Jacob Izaäks Douma voor een van de vroegste woningbouwverenigingen van het land en de eerste in Friesland.

Omschrijving

EXTERIEUR: De acht woningen, gegroepeerd in een blok, zijn in een hoogst simpele Ambachtelijk traditionele bouwstijl gebouwd. Het blok behoort tot de derde bouwstroom en is gelegen aan het wigvormige, geplantsoneerde Hoeksterplein. De woninkjes meten 6 bij 6,3 meter. Elk huis is voorzien van een bleek of tuin van vijf meter diep, oorspronkelijk vooral door lattenhekjes afgegrensd en tegenwoordig in belangrijke mate door ligusterhagen. Het blok is niet rug-aan-rug met het achtergelegen blok verbonden, maar er ligt

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een steeg van één meter breedte tussen, waardoor de woningen enigszins licht en lucht van beide zijden kunnen ontvangen. Per achtstal kwam er een grote regenwaterbak en per 24 woningen werden ze gezamenlijk ook nog van een welpot met pomp voorzien. Buiten de deur kwamen groepen privaten en wel afzonderlijk voor vrouwen en mannen. Deze extra voorzieningen zijn in later tijd in de woningen ondergebracht en de bijbouwsels zijn verdwenen.

De voorgevels zijn per woning een dubbel raamtravee en een niet risalerend deurtravee breed. Boven een gepleisterde plint zijn de muren van roodbruine en bruine baksteen gemetseld. De rechtgesloten muuropeningen zijn gedekt door koppenlaagjes. Bij de laatste renovatie verloren de vernieuwde dubbele vensters hun roeden en werden de bovenlichten van kantel- of uitzetramen voorzien. De oorspronkelijk dichte deuren zijn toen vervangen door glaspaneeldeuren. Boven in de muur zitten rozetankers. De bakgoten rusten op bescheiden geprofileerde klosjes. De woningrijen bezitten flauw hellende schildkappen met vernieuwde, zwart geglazuurde golfpannen. Op het dak staan in 1935 aangebrachte reeksen dakkapellen met afzaatkappen. De bleekjes aan de voorzijde, ooit afgegrensd door lattenhekjes en thans merendeels door ligusterhagen, zijn als individuele tuinen ingericht.

INTERIEUR: Oorspronkelijk kregen de kleine woningen een indeling van een kamer van 5,6 bij 4,4 meter, inclusief twee bedsteden en een kast, een flink portaal en een werkplaats van 1,8 bij 2,1 meter die als keuken kon worden benut. Daar is een vaste trap naar de zolder. Onder de trap zat een kast en daaronder een keldertje dat toegankelijk was via de erachter gelegen berg- of wasplaats. Philips Kooperberg merkte in 1888 op dat de zolders gewoonlijk zijn vertimmerd tot slaapgelegenheden of vertrekjes voor huisarbeid: "De daken zijn niet beschoten en te vlak, zoodat de zolders niet vrij van vochtigheid zijn". Het inwendige van deze arbeiderswoningen is herhaaldelijk verbouwd en vanaf de jaren-dertig aangepast aan het eigentijdse wooncomfort. De interieurs vallen derhalve buiten de bescherming.

WAARDERING

Het blok van acht ARBEIDERSWONINGEN, Hoeksterplein 17-31, deel uitmakend van het het complex van 64 arbeiderswoningen van 'Oud Eigen Brood Bovenal is sociaal-historisch, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig van algemeen belang

- vanwege de eerste plaats die het blok als onderdeel van het complex inneemt in de lokale en regionale (en een zeer vroege plaats in de landelijke) geschiedenis van de georganiseerde volkhuisvesting;
- vanwege de uitwendig door renovatie enigszins verstoorde, maar niettemin evenwichtige en ingetogen Ambachtelijk traditionele bouwstijl;
- vanwege de kenmerkende stedenbouwkundige lay-out in strenge stroken die heeft geleid tot een helder complex in een thans enigszins rafelige omgeving.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis